

Тақриз

ба диссертатсияи Қурбонова Руқия Атоевна дар мавзӯи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илми номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02. - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Дар замони ҷаҳонишавӣ равандҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва фарҳангӣ хеле мураккаб гардида, ҷаҳони муосир ба бӯҳрони шадид гирифта шудааст ва сиёсатмадорону олимони гуногун барои роҳи ҳалли муаммоҳои асри навро пайдо кардан кӯшишҳои пайваста доранд. Тоҷикистон низ дар ин раванд, дар давраи соҳибистиклолӣ мушкилиҳои зиёдро аз сар гузаронд ва имрӯз низ баъзе душвориҳои ҳастанд, ки аз ҳалли бомавҷфақияти онҳо пешрафтҳои ояндаи кишвар вобаста мебошад.

Яке аз омилҳои муҳими ҳалли мушкилиҳо дар доираи кишварҳо ва давлатҳо фаъолияти роҳбарони давлатҳо ва ҳизбҳои сиёсӣ мебошад, зеро аз дурбинӣ ва муайян карда тавонистани роҳи дурусти ҳалли проблемаҳо тақдирӣ миллатҳо ва кишварҳо маълум мешавад. Бинобар ин масъалаи сарвари сиёсӣ чи дар давлатҳои хурд ва чи дар давлатҳои бузург на танҳо аз ҷиҳати амалияи сиёсӣ, балки аз ҷиҳати назарияи илмӣ низ хеле муҳим аст.

Аз ин ҷиҳат метавон гуфт, ки диссертатсияи Қурбонова Р.А. ба проблемаи муҳими илмӣ замони муосир бахшида шудааст ва аз мавқеи фалсафа масъалаи ташаккули институти пешвои миллатро баррасӣ ва таҳқиқ намудааст.

Диссертатсия аз ду боб иборат буда, дар боби аввал асосҳои назарӣ ва методологии ташаккули пешвои миллат дар системаи идоракунии ҳаёти ҷамъиятии Тоҷикистон баррасӣ шудааст. Муаллиф мухтаво ва мундариҷаи мафҳуми «Пешвои миллат» ва таносуби онро бо мафҳумҳои дигари роҳбарии сиёсӣ бо таҳлили адабиёти илмӣ зиёди дар ин бора таълифшуда дуруст муайян намуда, ҳамчунин ба тавзеҳи заминаҳои иҷтимоӣ ва сиёсии ташаккули ниҳоди Пешвои миллат дар

Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамият додаст. Бинобар ин таҳқиқи диссертант мантиқи тавзеҳи масъаларо хуб дар бар гирифтааст, чунки ташаккули института Пешвои миллат ҷанбаҳои таърихӣ ва назарӣ дорад, ки аз ҷиҳати методологӣ онҳоро дуруст дарк намуда, тавзеҳ додан боиси натиҷаҳои илмӣ дуруст ва воқеъгароёна мегардад. Дар ин боб дар зербоби сеюм муаллиф инъикоси мазмунӣ идеяи миллиро дар концепсияи Пешвои миллат таҳқиқ карда, ба хулосаи муҳим омадааст. Диссертант дуруст таъкид мекунад, ки «Идеяи милли ҷавҳари манфиатҳои миллиро ташкил дода, пайдоишу инкишофи он ба пайдоишу инкишофи давлати милли саҳт вобаста аст. Дар рафти пайдоиш ва ташаккули ин ё он сохти нави идоракунӣ ба ҷуз аз омилҳои дигар - хусусияти хоси инкишофи таърихӣ мамлакат, анъанаҳои давлатдорӣ, маданияти сиёсӣ, ҷобачогузори қувваҳои сиёсӣ муҳталиф басо нақши калон мебозанд, ки дар умум, муҳтавои идеяи миллиро ташкил медиҳанд.

Мафҳуми идеяи милли ифодакунандаи андешаи ягона - расидан ба сатҳи шоистаи зиндагӣ ва шароити мусоиди иҷтимоӣ барои ҳар фарди ҷомеа мебошад ва арзишҳои дигар ҳамчун унсурҳои таркибӣ, пурракунанда ва пешбарандаи идеяи ягонаи милли баромад мекунанд».

Боби дуюми диссертатсия ба таҳлили масъалаи пешвои милли ҳамчун института нав дар низомии сиёсӣ Тоҷикистон бахшида шудааст. Диссертант нақши Пешвои миллатро дар таъмини суботи сиёсӣ ва ваҳдати милли бо далелҳои бозътимод нишон додаст.

Дар зербоби дуюми ин боб дар бораи самти умумии тафсири падидаи «пешвои сиёсӣ» дар мактабҳои амрикоиву аврупоии сиёсатшиносӣ сухан рафтааст, ки ин самтҳо чунинанд: аввал, пешвои сиёсӣ ҳамчун як ҷузъи раванди сиёсӣ марбут ба ниҳодҳои сиёсӣ фаҳмида мешавад, яъне моделҳои абстрактии шарҳи он вучуд надоранд; дуюм, падидаи пешвои сиёсӣ дар аксари мавридҳо мураккаб ва бисёрҷониба мебошад, ки як қатор омилҳои баҳамвобастаи «муҳити атроф»-ро дар бар мегирад; сеюм, дар аксари назарияҳои

баррасишуда сифатҳои шахсии пешвоёни миллӣ нисбат ба хусусиятҳои ҷамъиятию иҷтимоии онҳо дар мақоми аввал қарор дода мешаванд.

Таҳия ва татбиқ шудани барномаҳои стратегии рушди мамлакат гувоҳи дар сатҳи миллӣ ва байналмилалӣ ташаккул ёфтани Пешвои миллати тоҷик мебошад.

Дар зербоби дуюми боби дуюм диссертант саҳми Пешвои миллатро дар ҷустуҷӯи роҳҳои ҳалли масъалаҳои глобалӣ нишон дода, саҳми ӯро дар ин самти муҳим собит кардааст. Дар натиҷаи саъю талоши Пешвои миллат Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчун кишвари содиқ ба арзишҳои демократӣ ва ҳуқуқи инсон, шумораи зиёди паймонҳо ва конвенсияҳои байналмилалӣ ва минтақавии марбут ба ҳуқуқи инсонро, ба монанди Конвенсияи байналмилалӣ дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбири наҷодӣ, Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбир нисбати занон, Конвенсия зидди шиканҷа ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмонаи ғайриинсонӣ ё таҳкиркунандаи шаъну шараф, Конвенсия оид ба ҳуқуқи кӯдак, Конвенсияи байналмилалӣ дар бораи ҳимояи ҳуқуқи коргарони муҳоҷир ва аъзои оилаҳои онҳо, Конвенсия оид ба ҳуқуқи маъҷубон ва дигар асноди муҳим, имзо кардааст.

Диссертант ба хулосаи дуруст омадааст, ки «дар зарфи си соли касби истиқлоли комил Тоҷикистон қадамҳои хеле қавӣ дар роҳи таъйин ва таъмини стратегияи миллӣ оид ба ҳар чӣ зудтар ноил шудан ба истиқлоли энергетикӣ, коммуникасионӣ ва озуқавориро гузошт ва муҳимтар аз ҳама миллат дар иҷрои ин ғояҳои асили миллӣ муттаҳид гардид. Ин ғояҳо ҳамчунин имрӯз дар раванди ташаккули тафаккури миллӣ ва ба ҳам наздикшавии бештари вилояту ноҳияҳои ҷумҳурӣ нақши боризро иҷро менамоянд.

Раванди амалишавии ҳар се барномаҳои стратегии кишвар нишон доданд, ки соҳаҳои мавҷуда, бидуни тақмили соҳаи саноат дар кишвар мушкил ва мураккаб мебошад. Аз ҷониби дигар, зина ба зина расидан ба дастовардҳои назаррас иқтисодии кишварро барои рушди бештару

беҳтари соҳаи саноат мухайё намуда, саноатикунониро ба самти ояндаи рушди кишвар табдил доданд. Аз бунбасти коммуникатсионӣ раҳонидани кишвар ва ба кишвари транзита табдил додани Тоҷикистон, инчунин истиқлоли комили энергетикӣ такони ҷиддӣ дар самти саноатикунонии кишвар аст. Дар робита ба ин ва бо дарназардошти аҳаммияти соҳаи саноат дар ҳалли масъалаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ва таъсиси ҷойҳои корӣ Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии хеш 26 декабри соли 2019 саноатикунонии босуръати кишварро ҳадафи ҷоруми миллӣ эълон намуданд”.

Хулосаҳои диссертант, ки дар 10 модда зикр шудаанд, аз ҷумла ақидаи ӯ дар ин бора, ки Президенти ҷумҳурӣ Эмомалӣ Раҳмон дар соҳаи таъриху фарҳанг, маънавиёт ва санъату адабиёт амалхоеро анҷом доданд, ки миллати тоҷикро аз махлутшавӣ дар тамаддуни глобалӣ наҷот дода, ҳувияти онро нигоҳ дошт. Ин хизмати Пешвои миллат дар радифи хидмати бузургтарин ҳомиёни тамаддуни тоҷикон қарор гирифта, номи ӯро дар катори дигарон ҳамчунин шахси таърихӣ ҷовидонӣ мегардонад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тӯфайли иродаи қавии сиёсии Пешвои миллат дар самти бунёди давлати соҳибхитӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ, ягона ва иҷтимоӣ ба муваффақиятҳои назаррас ноил шуд. Аз нигоҳи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ин муваффақиятҳо равшану возеҳ мебошанд. Асри XXI бо шароити берунаи босуръат тағйирёбандаи рушд ба мардуми кишвар вазифаҳои нав ва то андозае фарогирандаи пеш мегузорад, ки ноилшавӣ ба онҳо низ ниёзро ба нерӯи муттаҳидкунадаи Эмомалӣ Раҳмон дучанд месозад”, гувоҳӣ медиҳад, ки ӯ масъалаи таҳқиқшавандаро хуб ҳазм намуда, асари ҷолиби илмӣ таълиф намудааст. Мақолаҳое, ки муаллиф дар маҷаллаҳои ба рӯйхати КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расондааст, мазмунӣ асосии рисолаҳо дарҷ кардаанд.

Бинобар ин диссертатсияи Қурбонова Рукия Атоевнаро дар мавзӯи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илми номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02. - Ниҳодҳо, раёандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқ медонам.

Роҳбари илмӣ, доктори илмҳои
фалсафа, профессор, академики АМИТ

К. Олимов

17.09.2024.